

Illegaal verblijf moet je niet willen gedogen

HANS BORSTLAP

De Eerste Kamer stemt vandaag over de asielwetten van het kabinet-Jetten. Onderdeel daarvan is de strafbaarstelling van illegaal verblijf.

Die toespitsing op verblijf in Nederland is de kern van het voorstel, omdat de staat de enige instantie is die bevoegd en gehouden is om vast te stellen wie wel en wie niet in ons land mogen verblijven. Dat is een kerntaak omdat een recht tot verblijf tal van rechten en plichten met zich meebrengt die de toegelatenen niet onthouden kunnen worden. Het gaat dan onder meer om de voorzieningen van de verzorgingsstaat die hier, zoals bekend, internationaal vergeleken ruim aan de maat zijn. Maar die wel voor de toegelatenen aanwezig moeten zijn en voor een belangrijk deel rechtens afdwingbaar.

Ook degenen die rechtmatig in ons land verblijven verwachten dat de staat niet iedereen zomaar toelaat. Dit zou direct effect hebben op hun positie wat betreft schaarse en veelal kostbare voorzieningen: zorg, huisvesting, onderwijs. Aan de financiering daarvan heeft men bijgedragen in de verwachting dat zij in nood daar op kunnen terugvallen. Wederkerigheid ligt aan de basis van ons sociale stelsel.

Vrij algemeen wordt aanvaard dat vluchtelingen die aan de wettelijk gestelde criteria voldoen aan die wederkerigheid niet kunnen voldoen en toegelaten moeten worden. Rechter stellen dat vast. Ook in de rechterlijke toets komen "klemmende redenen van humanitaire aard" aan de orde. De wettelijk vastgestelde procedure kent tal van beroepsmogelijkheden. Uiteindelijk volgt dan de uitspraak: u mag hier wel of niet verblijven. Zo niet, dan is het hier verblijven strafbaar. Uitzetting dient daarop te volgen.

Illegaal verblijf toch oogluikend toestaan, waartoe Trouw in feite oproept (Commentaar, 16 april), ondergraaft mijns inziens onze rechtsorde en de democratische rechtsstaat, die op tal van punten toch al onder druk staan. Wanneer een verblijf in strijd met de wet toch wordt toegestaan, welk argument blijft dan over om mensen, die op andere terreinen, om hun

moverende redenen, de wet niet wensen te volgen en eigen richting gaan, tot de orde te roepen?

En wanneer wij Wilders en de zijnen verwijten meer dan eens de democratische rechtsorde te ondermijnen, met welk gezag kunnen wij dat blijven doen in het geval illegaal verblijf in Nederland toch ooglukkig wordt toegestaan en er niet wordt gehandhaafd?

Anders dan Trouw vind ik strafbaarstelling van illegaal verblijf geen 'toevoeging van de PVV'. Het is nodig om ons blijvend teweer te kunnen stellen tegen bedreigingen van onze democratische rechtsorde van onder meer uiterst rechts.

[Hans Borstlap was topambtenaar, lid van de Raad van State en voorzitter van diverse onderzoekscommissies \(CDA\).](#)

(Opiniestuk in Trouw - dinsdag 21 april 2026)